

РЕШЕНИЕ НА СЪДА

15 януари 1987 година*

По дело 266/85

с предмет преюдициално запитване, отправено до Съда на основание Протокола от 3 юни 1971 г. относно тълкуването от Съда на ЕО на Брюкселската конвенция от 27 септември 1968 г. относно подведомствеността и изпълнението на съдебните решения в областта на гражданското и търговското право от Landgericht (Германия), Kaiserslautern, в производството, висящо пред този съд между

Hassan Shenavai, Rockenhausen (Федерална република Германия)

и

Klaus Kreischer, Geleen (Нидерландия)

относно тълкуване на член 5, параграф 1 от Конвенцията от 27 септември 1968 г. относно подведомствеността и изпълнението на съдебните решения в областта на гражданското и търговското право (ОВ L 299, стр. 32) (наричана по-нататък „Конвенцията“)

СЪДЪТ,

в състав: г-н Mackenzie Stuart, председател, г-н С. Kakouris, г-н Т. F. O’Higgins и г-н F. Schockweiler (председатели на състав), г-н G. Bosco, г-н Т. Koopmans, г-н К. Bahlmann, г-н R. Joliet и г-н J. C. Rodriguez Iglesias, съдии,

генерален адвокат: г-н G. F. Mancini,

секретар: г-н Н. А. Ruehl, главен администратор,

като взе в предвид становищата, представени:

-за Klaus Kreischer, ответник по главното дело, в хода на писмената фаза, от д-р Н. O. Merkel, адвокатска колегия Kaiserslautern,

-за германското правителство, в хода на писмената фаза, от г-н Christof Boehmer,

-за правителството на Обединеното кралство, в хода на писмената фаза, от г-н В. E. McHenry, от Правната служба на Министерство на финансите,

- за италианското правителство, от г-н L. F. Bravo, началник на Отдела за спорни дипломатически въпроси, подпомаган от г-н Oscar Fiumara, Avvocato dello Stato,

* Език на производството: немски.

-за Комисията на Европейските общности, от г-н Friedrich-Wilhelm Albrecht, член на Правната служба на Комисията, подпомаган от г-н Silvio Pieri,

като взе в предвид протокола от съдебното заседание и след устната фаза от 10 юли 1986 г.,

след като изслуша становището на генералния адвокат, представено на съдебното заседание на 4 ноември 1986 г.,

постанови настоящото,

Решение

1. С Определение от 5 март 1985 г., получено в Съда на 30 август 1985 г., Landgericht (Регионалният съд), Kaiserslautern, е отнесъл до Съда преюдициален въпрос на основание Протокола от 3 юни 1971 г. относно тълкуването от Съда на ЕО на Конвенцията от 27 септември 1968 г. относно подведомствеността и изпълнението на съдебните решения в областта на гражданското и търговското право относно тълкуване на член 5, параграф 1 от Конвенцията.

2. Въпросът е бил повдигнат в хода на делото между г-н Shenavai, архитект в Rockenhausen, Федерална република Германия, и г-н Kreischer, местопребиваване в Geleen, Нидерландия, относно изплащане на хонорар на архитект за подготовка на планове за изграждане на три вили край Rockenhausen.

3. Amtsgericht, Rockenhausen, пред който е било заведено делото, е приел възражението на г-н Kreischer, че делото не е подведомствено на него на основание, че мястото на изпълнение на задължението за плащане на хонорара на архитекта е било местоживеенето на лицето, възложило работата; местожителството на г-н Kreischer е било в Нидерландия, така че необходимите условия да бъде съден пред германски съд не били изпълнени.

4. Г-н Shenavai е обжалвал пред Landgericht, Kaiserslautern, който е заел становището, че по германското право мястото на изпълнение на договор на архитект е било седалището на неговия офис и мястото, където е следвало да бъдат построени планираните сгради. По такъв начин мястото на изпълнение на всички задължения, които произтичат от договор, е било във „център на тежестта” на договорното правоотношение, разглеждано като цяло.

5. Landgericht е продължил, като е посочил, че той не е бил сигурен, че същото тълкуване би било дадено по отношение на член 5, параграф 1 от Конвенцията, тъй като няколко решения на Съда са определили международната териториална подведомственост в зависимост от мястото на изпълнение на договорното задължение, на което се основават съдебните производства – в настоящия случай, задължението за плащане на хонорар. При тези обстоятелства Landgericht е счел за необходимо да отнесе до Съда следния въпрос за преюдициално тълкуване:

„За целите на член 5, параграф 1 от Конвенцията от 27 септември 1968 г. относно подведомствеността и изпълнението на съдебните решения в областта на гражданското и търговското право, дали мястото на изпълнение, в конкретния

случай на иск за плащане на хонорар от страна на архитект, ангажиран само с планирането, следва да бъде определено на основата на договорното правоотношение, което представлява правното основание на делото (в настоящия случай – дълг, платим по германското право на мястото на местоживеене на ответника), или на основата на задължението, характерно за договора и определящо договорното правоотношение като цяло (т.е. мястото, където архитектът извършва дейността си или мястото на планираната сграда)?”

6. Следва да бъде припомнено, че член 2 от Конвенцията предвижда общото правило, че подведомствеността следва да се основава на местоживеенето на ответника, но и че член 5, параграф 1 от нея освен това предвижда, че по въпроси, свързани с договор, ответникът може също така да бъде съден „в съдилищата по мястото на изпълнение на въпросното задължение”. Както Съдът е посочил в своето Решение от 6 октомври 1976 г. (по дело 12/76 г., *Tessili срещу Dunlop, Recueil*, стр. 1473), тази свобода на избора е била въведена с оглед на съществуването в някои случаи на изключително тясна връзка между спора и Съда, който би било най-подходящо да бъде сезиран за разглеждане на въпроса.

7. В същото решение Съдът е постановил, че въпросът за „мястото на изпълнение” на задължението следва да се определи в изпълнение на закона, който регулира въпросното задължение, и в съответствие с правилата относно стълкновението на законите на съда, пред който е заведено делото.

8. В друго Решение от 6 октомври 1976 г. (по дело 14/76 г., *De Bloos срещу Bouyer, Recueil*, стр. 1497) Съдът е отбелязал, че Конвенцията има за цел да определи международната подведомственост на договарящите страни, за да улесни признаването на съдебните решения и да въведе бърза процедура на постановяване и изпълнение на съдебните решения; той е постановил, че тези цели предполагат необходимостта от избягване, доколкото това е възможно, на ситуация, при която един договор е подведомствен на няколко съдилища, и че член 5, параграф 1 от Конвенцията не следва да бъде тълкуван, като основаващ се на каквото и да е задължение, което произтича от въпросния договор.

9. Съдът е стигнал до заключение, че за целите на определянето на мястото на изпълнение по смисъла на член 5, задължението, което следва да бъде взето предвид, е това, което отговаря на договорното право, на което се основава искът на ищеца. Той е постановил, че в случай, когато ищецът претендира за право на изплащане на щети или търси разваляне на договора на основание на недобросъвестно поведение на другата страна, това задължение независимо от това е с такъв характер, че то произтича по силата на договора, чието неизпълнение е в основата на такива искове.

10. Определеното в тази връзка общо правило обаче признава съществуването на някои изключения на основание на това, че „въпросите, свързани с договора” обхващат правоотношения от значително различен вид, както от гледна точка на тяхната социална значимост, така и от характера на задълженията. Конвенцията отчита това разнообразие, като предвижда някои специални правила, които се прилагат към конкретни договорни отношения. Например, член 16 от Конвенцията предвижда изключителна подведомственост на делата относно наем на недвижима собственост.

11. Воден от подобни съображения, Съдът в своето Решение от 26 май 1982 г. (по дело 133/81 г., Ivenel срещу Schwab, Recueil, стр. 1891), е постановил, че в случай на иск, основан на различни задължения, които произтичат от един за търговско представителство, който е бил характеризирани от националния съд като трудов договор, задължението, което следва да бъде взето предвид за целите на член 5, параграф 1 от Конвенцията, е задължението, което характеризира договора, и нормално това е задължението за извършване на работата.

12. При тези обстоятелства въпросът, повдигнат от Landgericht, следва да бъде разглеждан като целящ да установи, в частност, дали в производство за изплащане на хонорар на архитект следва да се прилага общото правило, изложено в упоменатото по-горе Решение по делото De Bloos, според което задължението, което следва да се вземе предвид, е това, на което се основава искът на ищеца, или обратно на това случаят съдържа специални характеристики, аналогични на тези, които са били налице в делото Ivenel.

13. Представеният пред Съда аргумент не се занимава само с въпроса, дали следва да се отчита естеството на спорния договор при определяне на задължението, което следва да бъде взето пред вид, но също така и на въпроса, повдигнат от наличието в рамките на един спор на няколко задължения, които образуват основата на съдебното дело.

14. По първата точка Обединеното кралство се застъпва за генерализирано прилагане на критерия, приет от Съда в упоменатото по-горе Решение по делото Ivenel във връзка с трудов договор, като твърди, че прилагането на този критерий към всички договори за професионални услуги би имало някои предимства. Тълкуването на член 5, параграф 1 по този начин на практика би довело до избягване на положение, при което съдилища в различни договарящи се страни ще имат компетентност върху различни иски, основани на един и същи договор, и би установило мястото на съда в договарящата се страна, чието право нормално се прилага към договора. В случай като настоящия това би имало и още едно предимство – да се позволи действителна алтернатива на съда по местоживеенето на ответника – обичайния съд по Конвенцията.

15. Германското и италианското правителства и Комисията не застават зад тази гледна точка. Германското правителство признава, че някои аргументи са в полза на единен договорен съд, но подчертава, първо, че някои договори не съдържат определящо задължение, като например в случая, когато задълженията на двете страни са с равностоен характер (каквото е случаят с договор за даване вместо изпълнение), и второ, че намерението на авторите на Конвенцията, което е видно от някои езикови версии на член 5, параграф 1 от нея, е да се установи съда на мястото на изпълнение чрез позоваване на договорното задължение, на което фактически се основава съдебното производство.

16. В тази връзка следва първо да бъде отбелязано, че трудовите договори, както и другите договори за работа, различна от тази в качеството на самостоятелно заето лице, се различават от другите договори – дори от тези за предоставяне на услуги – по силата на някои характерни особености: те създават трайна връзка, която поставя работника в известна степен в организационната рамка на дейността на

предприятието или на работодателя, и те са свързани с мястото на изпълнение на дейностите, което определя прилагането на задължителни правила и колективни трудови договори. Именно, с оглед на тези характерни особености е било преценено, че съдът на мястото, където се изпълнява определящото задължение, е най-подходящият за решаване на спорове, които могат да възникнат на основата на едно или повече задължения по тези спорове.

17. Когато такива особености не са налице, не е нито необходимо, нито уместно, да се определя задължението, което характеризира договора, и да се централизира на мястото на изпълнението му подведомствеността, основана на мястото на изпълнение, по отношение на спорове, които засягат всички задължения по договора. Разнообразието и многообразието на договорите като цяло е такова, че упоменатият по-горе критерий би могъл в много случаи да доведе до несигурност по отношение на подведомствеността, докато именно тази несигурност Конвенцията има за цел да намалява.

18. От друга страна, такава несигурност не съществува по отношение на повечето договори, ако се вземе предвид единствено договорното задължение, чието изпълнение се търси в съдебното производство. Мястото, където това задължение се изпълнява, представлява най-тясно свързващият фактор между спора и компетентния по него съд, и именно този свързващ фактор обяснява, защо при въпроси, свързани с договори, компетентен е съдът по мястото на изпълнението на задължението.

19. Действително, упоменатото по-горе правило не дава решение в частен случай на спор относно няколко задължения, които произтичат от един и същи договор и образуват основата на делото, заведено от ищеца. Независимо от това, съдът, пред когото въпросът е бил отнесен, при определяне на компетентността си ще се ръководи от *maxim accessorium sequitur principale*; с други думи, когато се разглеждат няколко задължения, основното задължение ще определи подведомствеността. Това усложнение обаче не се проявява в делото, посочено във въпроса, повдигнат от Landgericht, Kaiserslautern.

20. Следователно отговорът на въпроса, повдигнат пред Съда, следва да бъде, че за целите на определяне на мястото на изпълнение по смисъла на член 5, параграф 1 от Конвенцията, задължението, което следва да бъде предвид в спор относно изплащане на такси, заведен от архитект, на когото е възложено да изготви планове за изграждане на къщи, е договорното задължение, което образува действителната основа на съдебното производство.

По съдебните разноски

21. Разноските, направени от правителството на Федерална република Германия, от Обединеното кралство, от правителството на Италианската република и от Комисията на Европейските общности, които представиха становища пред Съда, не подлежат на възстановяване. С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред препращащата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски.

По изложените съображения,

Съдът,

като се произнася по въпроса, поставен пред него от Landgericht, Kaiserslautern, с
Определение от 5 март 1985 г., реши:

За целите на определяне на мястото на изпълнение по смисъла на член 5, параграф 1 от Конвенцията от 27 септември 1968 г. относно подведомствеността и изпълнението на съдебните решения в областта на гражданското и търговското право, задължението, което следва да бъде взето в предвид в спор относно изплащане на такси, заведен от архитект, на когото е възложено да изготви планове за изграждане на къщи, е договорното задължение, което образува действителната основа на съдебното производство.

Подписи

Произнесено в открито съдебно заседание в Люксембург на 15 януари 1987 година.

Подписи